

dict. l. vlt. & in d. l. & manifestè Bal. Nouell. in tract. de dote, par. 6. priuileg. 6. Alc. in tract. de præsumpt. reg. 1. præsumpt. 26. & Hieronym. Gabriel. in consil. 15. 6. num. 20. qui quidem considerant altam rationem, quam dixit colligi ex fine l. 1. C. de bonis mater. vbi constitutum est, patrem non posse alienare bona filiorum, quorum legitimam habet administrationem, nisi filijs ipsis consentientibus. Quare voluit lex, quod pater ipse spalem faceret mentionem, quæ bona filiorum daret, ne eorū consensus esset super ambiguo, sed super certo. Et propterea pater promittendo eo modo dotem, non censetur promississe de bonis filiorum, nisi in subsidium, vt statuit Iustin. in d. l. vlt. C. de dot. promiss. Quo quidem in loco, ipse Iustin. nullam adhibuit differentiam inter hæc verba, ex rebus paternis, & maternis, & illa verba, ex rebus tam suis quam maternis. Sentit sane Iustinian. illas dictiones, tam & quam, significare idem quod dictionem, & sic ordinem successuum. Ita in specie d. l. vlt. visus est interpretari Alc. in respons. 487. incipit, Consul. rationibus. nu. 88.

Declaratur primò, vt locum non habeat hæc præsumptio, quando pater dando, vel pomittendo dotem, claris verbis declarauit, quod ex bonis filiarum dabat, vel constituere dotem. Non enim in claris opus est coniecturis. I. continuus. S. cum ita. de verb. oblig. cessabit itaque hoc casu dispositio d. l. vlt. C. de dotis promiss. quæ (vt in initio diximus) fundata est in sola præsumpta voluntate patris. Difficultas hic versatur, assignare exemplum, vt dici possit, patrem vsu fuisse claris verbis. Et primò affertur, vt si dixit, quod centum ex suis bonis assignabat, seu dabat, & alia centum ex bonis ipsius filiarum. Hoc exemplum probant verba dict. l. vlt. in fin. ibi. Vt re vera appareat, quid ipse velit dare, & quid de substantia filiorum proficiatur. Recipiuntque exemplum hoc ex nostris Soc. Iun. in dict. l. 1. num. 178. Vel si dixisset, promitto mille, quorum dimidiam ex bonis meis, alteram verò dimidiam ex bonis filiarum mearum, sicuti scribunt Soc. Sen. in d. l. 1. num. 143. Socin. Iun. nu. 178. & Hercul. nu. 28. sed dissentit Bologn. num. 111. versic. item inferitur. Adducitur & secundum exemplum, vt si pater dixit, se constituere, vel promittere eam summam, computato in ea omni, & toto eo, quod ipsi filie debetur, tam ex bonis maternis, quam paternis. Ita scripserunt Maria. Socin. Sen. in cap. tuæ. de sponsal. Corn. in consil. 16. nu. 4. lib. 3. Bulgar. in l. 1. & ibidem Ruin. num. 140. & Socin. Sen. ff. soluto matrim. & ibidem Iaf. & idem in S. fuerat. num. 105. in Instit. de actio. Ripa in dict. l. 1. num. 92. & ibidem Socin. Iun. num. 177. Paris. num. 115. Alc. in tract. de præsumpt. reg. 1. præsumpt. 26. in fin. Coraf. in l. qui liberis. num. 54. ff. de ritu nupt. & Hieronym. Gabr. in consil. 156. num. 26. Et hanc sententiam sum & ego secutus in consil. 370. nu. 32. lib. 4. Et aliquot similibus confirmat Ruin. in d. l. 1. nu. 140. ff. sol. matrim. & in consil. 16. nu. 2. lib. 3. Et hæc quidem recepta magis est sententia, & si ab ea dissentiant Bald. Nouel. in tract. de dote in 6. par. princip. priuileg. 6. Soc. Sen. in d. l. 1. & ibidem Hercul. num. 27. Socin. Iun. num. 165. & Bolognet. nu. 111. soluto matrim. A ff. in decis. 178. nu. 13. & Paris. in consil. 80. nu. 4. lib. 3. Horum quidem rationes, & argumenta facile diluuntur. Adducti enim sunt ex dict. l. vlt. C. de dotis promiss. in illis verbis. Vbi autem ex rebus suis quam maternis, vel alijs, quæ non acquiruntur, vel ex suis debitis dixerit, se fecisse huiusmodi liberalitatem, tunc si quidem penitus inopia tentus est, ex illis videri rebus dotem, vel ante nuptias donationem esse datam, quæ ad filios, vel filias pertinet. Si verò, & ipse substantiam idoneam possidet. Hoc quasi de suo patrimonio dotem, vel ante nuptias donationem dedisse intelligatur. Hæc verba (dicunt prædicti Doctores) clarè significant patrem voluisse constituere dotem etiam ex bo-

nis filiarum. Illa enim verba tam ex suis, quam ex maternis, habere videntur maiorem vim, quam habeant illa, ex rebus paternis, & maternis, de quibus paulo supra dixerat Iustin. Veruntamen quia clarè expressa non fuit quantitas, statuit Iustin. promissionem illam præsumi factam ex bonis patris tantum. Idem dicendum est hoc in casu, in quo quantitas expressa non fuit. Ita enim hic sumus in dubio, ex quo quantitas expressa non fuit, sicuti in casu d. l. vlt. Et verba, computato in ea omni, & toto eo & c. intelliguntur (aiunt prædicti Doct.) & operantur, quando pater esset inops, atque ita ex suo patrimonio illa præstari non posset, sicuti in casu d. l. vlt.

Cæterum huic considerationi respondetur, quod casus d. l. vlt. versic. vbi autem est longè diuersus à nostro. Nam præter considerationes Soc. Iun. in dict. l. 1. nu. 177. versic. consideramus, vt declarauimus supra in septima extensione, quod illa verba tam suis, quam maternis, & alijs, non differunt ab illis verbis ab eodem Iustiniano paulo supra relatis, ex reb. paternis, & maternis. Et ideo hæc verba sunt æquè dubia vt illa, sicuti prædicto in loco dixi, non repetam iam dicta. Diuersum est in casu nostro, in quo hæc verba, computato omni, & toto eo, & c. sunt clara, cum comprehendant omnia ipsa bona filiarum. Et certum est ac clarum illud dicitur reddi, certum per relationem ad aliud. I. certum. vbi Dec. ff. si certum pet. Et quemadmodum clarum esset, quado dixisset, constituere dotem pro dimidia ex bonis meis, & pro altera dimidia ex bonis filiarum, sicuti dixi supra. Ita quoque est clarum, & certum, quando omnia bona ipsius filiarum assignare voluit. Conciliando tamen opiniones distinguunt aliquot casus Ripa, & Soc. Iun. in d. l. 1. sol. matr. ille nu. 92. iste nu. 174. & ante eos Hercul. nu. 29. & attingemus infr.

Tertium est exemplum, quado pater iam dotauit primam ex filiabus, & ei clare constituit dotem pro dimidia ex proprijs bonis, & pro alia dimidia ex bonis ipsius filiarum, deinde nuptui collocat secundam, & dotem simpliciter constituit, præsumitur quod eodem modo voluerit eam dotare, sicuti dotauit primam. Ita scripsit Soc. Sen. in d. l. 1. ff. soluto matrim. & cum eo Ruin. 26. ibidem nu. 144. Præsumitur enim, si patrem voluisse seruare æqualitatem inter ipsas filias, iuxta l. vltim. C. communia vtriusque iud. & l. vt liberis, vbi Dec. C. de collatio. & in specie annotauit Soc. ipse in d. l. 1. nu. 39. in fin. Cæphal. in consil. 188. nu. 20. lib. 2. & Zancus in l. hæredes mei. S. cum ita. in 1. parte, num. 44. ff. ad Trebel. quo loci multa his similia de æqualitate inter filios seruanda commemorat.

Cæterum Ripa in d. l. 1. nu. 93. distinguit duos casus. Primus est, quando pater constituens dotem secundæ filiarum dixit, se dare dotem ex bonis proprijs, & ipsius filiarum. Hoc casu (inquit Ripa) illa copula, quæ alias non copulabat, nisi ordine necessitatis. d. l. vlt. C. de dotis promiss. æqualiter copulabit, tum propter naturam suam, tum propter æqualitatem seruandam. I. quæ situm. S. sed et si Papin. ff. de fundo instru. in instru. mento que legat. Et hoc in casu (ait Ripa) procedere potest Soc. exemplum, & declaratio. Et cum Ripa idem senserunt Soc. Iun. nu. 175. & Bologn. nu. 110. versic. 2. limit.

Secundus est casus, quando pater constituens dotem huic secundæ filiarum, simpliciter dotem constituit, nullo facto verbo, se dare vel promittere ex bonis proprijs, & filiarum. Hoc casu (inquit Ripa) non habet locum declaratio, & exemplum Socini, cum sola coniectura seruandæ æqualitatis hunc effectum operari minime possit. Idem cum Ripa sensit Soc. Iun. ibid. num. 175. versic. sed mihi verba, qui tamen dubitat, quando quantitas huius secundæ dotis eadem esset cum illa primæ dotis. Est simile, quod dicimus, quod si debens centum, simpliciter legat centum ipsi suo creditori, præsumitur compensandi ani-

di animo legasse, ob quantitatis paritate, sicuti scribitur à me congeffi in consil. 370. num. 24. lib. 4. vbi in specie propè sic respondi, & recensui eiusdem sententia Ruin. in consil. 222. num. 3. lib. 1. Quartum afferri potest exemplum, quando pater inops est, & dotem constituit filiarum ex bonis proprijs & filiarum, vel tam ex bonis proprijs quam filiarum. Hoc casu præsumitur dedisse dotem etiam ex bonis filiarum. Ita diffinit Iustin. in d. l. vlt. C. de dotis promiss. in vers. vbi autem. Et casum hunc admittunt ibi omnes, & Campeg. in tract. de dote, parte prima, priuileg. 16. nu. 2. Hercul. in l. 1. nu. 26. ff. sol. matr. & ibidem Soc. Iun. nu. 167. & Paris. nu. 113. Quintum exemplum considerauit Soc. Sen. in d. l. 1. nu. 37. sol. matr. quando pater dixit, se promittere dotem nomine filiarum. Nam tunc præsumitur promittere ex bonis filiarum.

Verum dissentit, & rectè Ruin. in d. l. 1. nu. 14. S. quia illa verba, nomine filiarum, possunt multipliciter intelligi, tanquam administrator, vel negociorum gestor ipsius filiarum. Et secundum hanc expositionem (ait Ruin.) procederet exemplum Socini. Possunt etiam intelligi, nomine filiarum, id est, ad utilitatem filiarum, sub obligatione tamè propria ipsius patris, vt tradit Bart. in d. leg. 2. S. quod si in patris. ff. soluto matrim. Et ideo cū verba sint ambigua, trahi possunt ad verumque sensum, & consequenter in dubio præsumitur patrem ex suis bonis tantum, dotem constituisse, vt statuit Iustin. in d. l. vlt. Sextum exemplum attulit idem Socin. Sen. in dict. l. 1. num. 38. sol. matrim. quando si filia ipsa promississet primo dotem, & deinde pater eam simpliciter soluisset. Hoc casu (inquit Socin.) præsumitur soluisse ex bonis filiarum, iuxta doctrinam Bart. in l. vxorem. S. pater naturalis, de lega. 3. & iuxta l. triticum. de verb. obliga. Verum à Socino dissentit Ruin. in dict. l. 1. nu. 146. versic. & similiter, qui ratione comprobatur.

Prædicta exempla significant quidem patrem noluisse in totum ex suis bonis dotare, sed etiam voluisse obligare bona ipsius. Non tamen operatur ille declarationes, & protestationes patris, quod filia ipsa censetur obligata, nisi & ipsa expressè consentiat datoni, vel promissioni factæ à patre. Etenim secundum Ripam in d. l. 1. num. 92. & Socin. Iun. num. 176. & prius Hercul. num. 26. & distinguendum ita est. Aut primo quæritur, nūquid pater ex sua illa promissione teneatur de bonis suis totam illam dotem præstare? Et dicendum est non teneri, cum, adhibita protestatione declarauerit, nolle teneri nisi pro certa parte. Et ideo ultra suam promissionem non obligatur. Aut secundo quæritur, an bona filiarum pro dote sic promissa sint obligata? Et dicendum est, quod non, cum deficiat filiarum consensus, qui omnino requiritur. I. profectitia. S. vlt. ff. de iure dotium. Nisi (ait Socinus) pater vtiliter gessisset negocium filiarum, quia tunc filia obligata erit. Aut tertio quæritur, an pater sit liberatus ab onere dotandi. Et tunc si filia non consentit, non est liberatus, si verò consentit, liberatus censetur. Non enim sola patris promissio dotisque constitutio, sine ipsius filiarum consensu eam obligat, nec se ipsum à suo nexu liberat pater, sicuti post Aret. in dict. l. 1. soluto matrim. scripserunt ibid. Ruin. num. 136. Socin. Iun. nu. 174. & nu. 178. in fin. & idem docuit ibidem Hercul. num. 24. qui scripsit, quod ad fugiendam omnem dubitationem debet pater in dotis constitutione efficere, vt filia expressè consentiat. Idem docuit eodem in loco Bolog. nu. 112. & respondit Hier. Gabr. in consil. 156. nu. 26.

Declaratur secundò, vt locum non habeat, quando pater promittit dotem non genero, sed ipsimet filiarum. Hoc enim casu, præsumitur promississe etiam ex bonis ad ipsammet filiam pertinentibus, vtputa ex dote materna. Ita declarat Hier. Gabr. in consil. 156. nu. 25.

Declaratur tertio, vt locum non habeat hæc præsumptio in patre naturali, qui pro filia dotem dedit, vel

promisit. Nam tunc non præsumitur dotasse ex proprijs bonis, sed ex bonis ipsius filiarum. Ita Bart. in l. 1. ff. sol. matrim. & ibid. Bald. & alij relati ab Alex. & communem testatur ibi Ruin. nu. 147. Hercul. nu. 32. Soc. Iun. nu. 188. versic. & ex prædictis. Paris. num. 124. Bologn. num. 118. adducti omnes ex leg. vxorem. S. pater naturalis. de leg. 3. Verum prædicti intelligunt, quod cum hodie secundū iuris pontificij constitutionem in cap. cum haberet, de eo, qui duxit in matrim. quam polluit per adult. pater teneatur præstare alimenta filijs naturalibus sic pariter tenetur dotem constituere, cum illa loco alimentorum succedat, & consequenter hodie pater ipse naturalis, dotando filiam, præsumatur ex proprijs bonis dotasse. Quæ hæctenus de patre dotante filiam scripsimus, locum habent etiam in auo, & in matre, illis scilicet in casibus in quibus tenentur dotare neptem, vel filiam. Ita in specie scripserunt Bald. & Salic. in dict. l. vlt. C. de dotis promiss.

Dotem datam, vel promissam à fratre pro sorore, præsumi datam, vel promissam ex bonis ipsius fratris, sicque eam donasse, & quid in patruo dotante neptem ex fratre.

S V M M A R I V M.

- 1 Dotem sorori dans frater, qui debitor illius existat, quando non donare, sed compensare voluisse præsumatur.
- 2 Frater debens centum sorori, tantam quantitatem in dotem promittendo, non præsumitur donare.
- 3 Frater sororis debitor ex causa dotis, dotando sororem præsumitur compensare.
- 4 Patruus dotando neptem an donasse præsumatur, & quomodo, & quando. num. 5. 6. 8. & 9.
- 5 Filia vnus ex socijs omnium bonorum, est de bonis communibus dotanda.

P R A E S V M P T. XVI.

Postularet hic locus, vt differerem, an dos data, vel promissa à fratre, præsumatur de eius bonis data, vel promissa, sicque donata, vel de bonis ipsius sororis. Verum cum satis copiosè explicauerim in lib. 2. de arbitrarijs iudicium, casu 88. num. 36. ea propter hic differere superfluo. Illud vnum tantum addendum nunc censui, quod quando frater est debitor ipsius sororis, & coniecturis constat, quod animo compensandi dotem dedit, vel promisit, non præsumatur voluisse donare, sed compensare. Ita respondit Ruin. in consil. 223. nu. 2. lib. 1. qui sic pariter declarat, & intelligit statutum, quo cautum est, quod si promittens dotem sit debitor mulieris, pro qua promisit seu soluit, intelligatur promississe, vel soluisse de eo in quo esset debitor mulieris vsque ad concurrentem quantitatem, quod non vendicet sibi locum in ascendentibus masculis, vel fratre vel filio fratris mulieris, qui intelligatur de suo dotasse, nisi cōtrarium appareat, inquit Ruin. statutum hoc intelligi, nisi cōiecturis constet fratrem voluisse dotare ex bonis ipsius sororis, sicque cum eo, quod illi debet, compensare voluisse. Nam, & apparere satis hoc dicitur, quando coniecturis apparet. Coniecturas nonnullas illo in loco considerauit Ruin. Quatum vna est, quando frater debebat centum, & tantam quantitatem promisit, vel dedit. Nam tunc ob eandem quantitatem præsumitur animus compensandi, ex sententia Bart. in l. triticum. de verb. oblig. Et Ruinum secutus sum in consil. 370. num. 24. lib. 4. vbi alios recensui. Ruin. in consil. 200. num. 3. lib. 5. Socin. Iun. in consil. 79. num. 7. lib. 3. & Alciat. respons. 498.

Declaratur etiam, quando statim sibi prouidit stipulando dotem sibi reddi. Soc. Sen. in consil. 121. num. 12. lib. 1.